

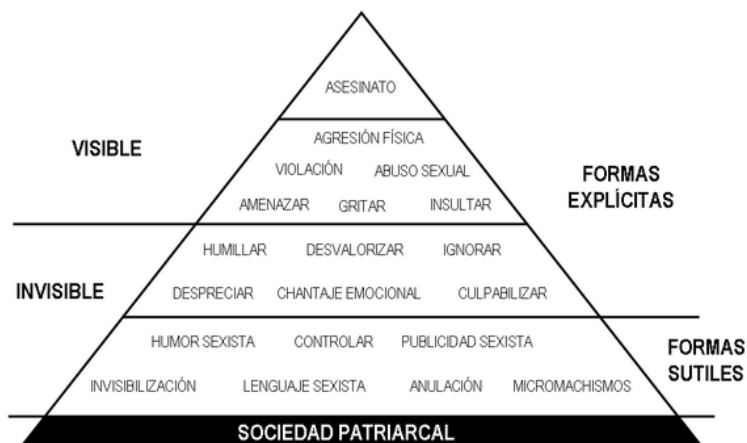
MARC TEÒRIC I ÈTIC.

Per aquesta XIII Edició del Concurs per l'eradicació de la violència masclista hem realitzat aquest document **-Marc teòric i ètic-** per tal de facilitar la comprensió de les **violències sexuals** i concretament, **l'assetjament sexual al carrer**. Amb aquest doncs, pretenem, fer el material educatiu més abastable i accessible a tot el professorat per a poder desenvolupar un aprenentatge significatiu amb l'alumnat.

Troblem rellevant contextualitzar el concepte de **violència de gènere** per a poder entendre i fer incidència sobre els conceptes de **violència sexual** i **l'assetjament sexual al carrer**, ja que aquests últims en formen part.

La **violència de gènere**, és la violència que es deriva del sistema patriarcal que conforma la nostra societat capitalista. Segons la definició d'**Adrienne Rich**, poeta, activista, feminista i lesbiana: *"El patriarcat és un sistema familiar i social, ideològic i polític en el que els homes, a través de la força, la pressió directa, els rituals, les tradicions, la llei, el llenguatge, les costums, l'educació i la divisió del treball, determinen quin és o no el paper que les dones han d'interpretar amb la finalitat d'estar, en totes les circumstàncies, sotmeses a l'home"*.

Referint-nos a la **violència de gènere o contra les dones** és considerada com a tot acte de violència basat en el **gènere** que té com a resultat possible o real un dany físic, sexual o psicològic, incloses les amenaces, la coerció o la privació arbitrària de la llibertat, ja sigui que ocorri en la **vida pública** o en la **privada**. Per tant, la violència contra la dona pot tenir, entre unes altres, les següents formes: a) La **violència física, sexual i psicològica** en la **família**, inclosos els cops, l'abús sexual de les nenes en la llar, la violència relacionada amb el dot, la violació pel marit, la mutilació genital i altres pràctiques tradicionals que atempten contra la dona, la violència exercida per persones diferents del marit i la violència relacionada amb l'explotació; b) La **violència física, sexual i psicològica** al nivell de la **comunitat en general**, incloses les violacions, els abusos sexuals, la fustigació i la intimidació sexuals en el treball, en institucions educacionals i en altres àmbits, la tracta de dones i la prostitució forçada; c) La **violència física, sexual i psicològica** perpetrada o **tolerada** per **l'Estat**, on sigui que succeeixi.

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

Autores con **Catharine MacKinnon**, han subratllat que el que es denomina sexualitat és una dinàmica de control, mitjançant la qual la dominació masculina -des de l'espai íntim fins a l'institucional i des d'una mirada fins a la violació- erotitza i defineix l'home i la dona, la identitat de gènere i el plaer sexual.

Durant gran part de la història, als països occidentals i, en particular, al continent europeu -derivat del dret romà, de base **patriarcal**-, les dones han estat considerades com a '**propietat**' dels homes. El valor d'aquesta 'propietat' ha estat vinculat a la seva 'puresa' en l'àmbit sexual: la virginitat, que en aquests contextos ha estat una peça clau del valor de les dones. La manera d'assegurar el control de les dones i dels seus cossos -i en particular del seu poder reproductiu- ha passat pel **control** de la **sexualitat** de les dones i el **control** de l'accés als **cossos** de les dones. Aquesta visió patriarcal, encara vigent, és **heteronormativa**, l'activitat sexual està definida pel paper masculí (falocèntrica) i, per tant, 'sexe' equival a 'sexe penetratiu', l'únic que pot tenir conseqüències reproductives.

Un dels **problemes bàsics** per a la comprensió de les violències sexuals ha estat la "**naturalització**" d'aquestes. Això vol dir que es considera que les violències sexuals són, simplement, una expressió "natural" del comportament humà. Aquesta "naturalització" es reflecteix en la major part de les lleis del món europeu occidental, que són molt poc clares al parlar de violències sexuals, i fins i tot estableixen definicions tautològiques al moment de donar el seu significat.

Els **desenvolupaments teòrics, jurídics i socials** aconseguits pels **feminismes** han portat a una comprensió de les **violències sexuals** posant en el **centre els drets de les dones**, desvetllant el substrat ideològic patriarcal d'aquestes violències, i la rellevància de definicions i intervencions que reconguin la importància del consentiment i del reconeixement de la diversitat de les dones.

Des de les perspectives feministes radicals, les **violències sexuals** es deriven de les construccions patriarcales del gènere i la sexualitat, i el dany que causen va més enllà del dany individual, ja que també danyen o **determinen/condicionen** a les **dones d'una manera col·lectiva**.

L'evolució del reconeixement de les violències sexuals com "violències" i, per tant, com quelcom il·legítim o prohibit, no pot separar-se del recent reconeixement, en general, de les diverses formes de violències cap a les dones, i del reconeixement de les dones com a subjectes i éssers amb drets.

Actualment, **combatre** la **tolerància** o acceptació social que existeix de la violència que s'exerceix contra les dones és un dels principals reptes dels feminismes, com hauria de ser-ho de tota la societat.

Plataforma unitària contra les violències de gènere

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

Aquesta acceptació social així com, la desvalorització constant de les dones i la transmissió d'estereotips de gènere perpetua la violència i el sistema patriarcal, per tant, legitima les desigualtats entre homes i dones i el binomi opressió – dominació.

La incidència educativa hauria de ser revertir les situacions que es donen quan existeix o ha existit una agressió sexual, es a dir, el constant qüestionament de l'actitud de la dona (roba, del lloc on es dona l'agressió, posar en qüestió si ha consum substàncies...) que serveix per a justificar la cultura de la violació, es a dir, converteix a les víctimes en culpables; aquest discurs responsabilitza a les dones i no als homes.

En definitiva, la tasca educativa, hauria d'anar encaminada en oferir eines i recursos per ser nois i noies amb coneixements d'allò que és inacceptable; oferir eines i estratègies per a què les noies es puguin apoderar i fer xarxa; i no caure així en la por, la victimització i el paternalisme "d'haver-les de cuidar"; s'han de promoure relacions dialògiques i igualitàries qüestionant i desmuntant els estereotips de gènere.

Glossari extret del recurs online [Sexe Joves de la Generalitat](#) i de la plataforma online prouassetjamentalcarrer@gmail.com

- **Assetjar**: és perseguir o amenaçar una altra persona, sobretot d'una manera que persegueixi la persona físicament i emocionalment de manera repetitiva i subtil.

- **Assetjament sexual**: si, a la feina, a la família, a l'escola o entre els amics, algú et demana relacions sexuals amb coacció o amenaça i això et provoca una situació d'intimidació, hostilitat o humiliació, que et pot causar un mal o perjudici.

- **Agressió sexual**: tota relació afectivo-sexual no consentida, aconseguida per intimidació i/o violació. No serà vàlid el consentiment obtingut mitjançant violència o intimidació l'atorgat per una o un menor de 13 anys o per una persona amb diversitat funcional. L'agressió es considera una violació si hi ha un accés corporal per via vaginal, anal o bucal o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies.

- **L'abús sexual** és un tipus de maltractament donat per una coacció o imposició a fer alguna cosa de caràcter sexual en contra de la pròpia voluntat. La persona que abusa sexualment té una posició clarament de poder sobre la persona abusada.

L'abús sexual, es pot donar amb contacte físic (tocaments, penetració bucal, genital o anal o introducció d'objectes) o sense contacte físic (exhibicionisme, fotografies de contingut sexual, visualització de pel·lícules pornogràfiques,...).

- **Assetjament al carrer** és un tipus d'assetjament sexual que succeeix en espais públics i/o d'oci. Aquest tipus d'assetjament es sustenta en una dinàmica de poder patriarcal, on l'home té un paper de dominació sobre la dona i altres col·lectius vulnerables a patir les mateixes discriminacions (persones LGTBQ o persones d'altres comunitats o ètnies). A més, reforça la deshumanització a la qual estan subjecte les dones i altres grups convertint-los en objectes sexuals (cosificació) i legitimant així la cultura de la violació.

Plataforma unitària contra les violències de gènere

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

És important emfatitzar que per a què existeixi assetjament al carrer no cal que hi hagi un contacte físic, es considera assetjament al carrer que:

- et mirin lascivament
- et pitin o et xiulin
- t'enviïn un petó
- et facin gestos vulgars
- et facin comentaris sexistes
- facin comentaris sexualment explícits
- et tallin el pas
- et segueixin
- es masturbin davant teu
- et grapegin o t'agafin
- t'agredeixin, et violin o similars

Referents artístics i col·lectius per a treballar el material educatiu del XIII Concurs per l'eradicació de la violència masclista (per ordre d'aparició)

- **Col·lectiu de Ciudad de México que es van manifestar a la Primavera de 2016** sota els lemes *Primavera Violeta* i *Mi cuerpo es mío*
<http://www.reporteindigo.com/piensa/sustentabilidad/florece-la-primavera-violeta>
- **Col·lectiu feminista de Sants La Fondona**
<https://lafondona.wordpress.com/>
- **Col·lectiu feminista de Poble Sec**
<https://poblesecfeminista.wordpress.com/qui-som/>
- **Valeria Andrade**

Artista interdisciplinària nascuda a Quito (Equador) l'any 1973. Performer i activista, que a través de la dansa i el video-art es planteja els espais públics com a llocs on dur a terme els seus *happenings* y interactuar amb la sorpresa de públic espontani que acaba sent part integrant de la performance.

Obra: "Cañón de carne" Fragment del projecte Prácticas suicidas 2006.

<http://sujetoacambio.blogspot.com.es/>

<https://www.youtube.com/watch?v=hl2-Z-fHeM4>

- **Alicia Murillo** Activista i performer feminista nascuda a Sevilla és la creadora del "Conejo de Alicia" blog on visibilitza l'assetjament al carrer

Plataforma unitària contra les violències de gènere

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

“El cazador cazado” <http://www.pikaramagazine.com/2012/09/7109/>

- **“Florecita Rockera” del grup Aterciopelados.**
Aterciopelados grup de música rock alternatiu colombià amb cançons protesta.
<https://www.youtube.com/watch?v=ARR3gkzX8I0>

- **Romeo Santos**

Cantautor nord-americà amb arrels llatines és molt conegut entre el grup de joves i les seves lletres habitualment són sexistes i masclistes.

Propuesta indecente : <https://www.youtube.com/watch?v=QFs3PIZb3js>

- **Natalia Welbey**
Professora de cant argentina que participa a Femininga, blog feminista on es denuncia la violència de gènere i es debat teoria feminista. Natalia Welbey, realitza adaptacions de cançons, en aquest cas, Respuesta coherente fa al·lusió a una cançó feminista en resposta a la cançó masclista de Romeo Santos “Propuesta Indecente”.
<https://www.youtube.com/watch?v=jWa3NhQMAco>

- **Observatorio Noctambul@s**

L'observatori pretén aprofundir en la relació existent entre el consum de drogues, l'assetjament i els abusos sexuals en els contextos d'oci nocturn. Cada any edita un informe de resultats amb l'objectiu d'oferir una imatge panoràmica de la realitat de la violència sexual en els contextos d'oci nocturn i consum de drogues.

Accés als informes: <http://www.drogasgenero.info/noctambulas/informes/>

Video per treballar amb l'alumnat https://www.youtube.com/watch?v=T_8GG3Zat_U

- **Mostra d'art Femart** (d'on s'han extret les imatges de les obres de Gema Pinedo, Monica Cabo, Ana Jimenez, Maria Jose Carnero)

Femart és la Mostra d'art organitzada per per tal d'oferir un espai de promoció d'art i xarxa relacional a les dones artistes. **FemArt** neix l'any 1984 amb la voluntat de donar visibilitat al treball de les dones artistes de la ciutat i del país; generant un espai de reflexió sobre la producció artística i el paper de la dona en aquesta, tant professional com amateur.

<https://arxiufemart.wordpress.com/>

- **Janice McCabe (Universitat de Florida):**

<https://www.theguardian.com/books/2011/may/06/gender-imbalance-children-s-literature>

Plataforma unitària contra les violències de gènere

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats Lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

Va analitzar 6.000 llibres infantils - segle XX:

- 31% de protagonistes femenines.
- 7,5% de femelles, protagonistes animals Estereotips de gènere vigents:
- personatges masculins: emocionalment estables, racionals, valents i independents.
- les heroïnes, inestables; intuïtives, passives, submises i frívoles.

- **Bel Olid: Associació d'Escriptors/es en Llengua Catalana**

https://www.escriptors.cat/autors/olidb/obra.php?id_publici=22693

Anàlisi: Harry Potter, Geronimo Stilton, Crepusculo, les Cròniques de Nàrnia, El Diari de Greg i El nen del pijama de ralles:

- 80% capítols; giren entorn d'un home/nen (tot i ser dona la protagonista)
- Suma de continguts sexistes: dona com a objecte i no com a subjecte i masclistes (despectius cap al femení): 39,4% dels continguts.

- **Exemple de re-apropriació literària popular és: La Càmera Sangrienta de Angela Carter**

<http://lecturaylocura.com/la-camara-sangrienta/>

- **June Fernández Las diez Ingobernables**

Correspon a un recull de relats de dones amb històries autèntiques, de superació i de lluita que s'acosten a una visió de dona real i en acció, fugint doncs, del paper estereotipat i passiu que sovint s'atribueix a les dones en la literatura. L'autora és la directora de pikara magazine on es poden trobar també relats online:

<http://www.pikaramagazine.com/>

<https://www.librosdelko.com/products/10-ingobernables>

http://www.eldiario.es/cultura/libros/historia-mujeres-ingobernables-June-Fernandez_0_563794083.html

- **Relats del col·lectiu Stopgordofobia y las panzas subversas**

Són testimonis de dones amb cossos no normatius que reivindiquen el seu espai, els seus drets i la seva bellesa.

<http://www.stopgordofobia.com/>

- **Mujeres Creando**

Moviment anarco-feminista bolivià que utilitza la poesia a l'espai públic com a eina de subversió i deconstrucció del sistema patriarcal.

Plataforma unitària contra les violències de gènere

XIII CONCURS PER L'ERADICACIÓ DE LA VIOLÈNCIA MASCLISTA: Ciutats lliures per les dones, Ciutats netes d'agressions sexistes

<http://www.mujirescreando.org/>

- **Katja Perat**

Esriptora punk- feminista eslovena que mostra referents femenins conscient dels privilegis masculins en l'esfera pública

Plataforma unitària contra les violències de gènere

